

Надбання та виклики 2024-го

Звикнути до війни не можна. А продовжувати продуктивне життя, знаходити натхнення для розвитку – це доля сильних. Ми продовжуємо жити теперішнім, будуючи майбутнє. І стаємо сильнішими, мудрішими, досвідченішими...

Попри війну в Україні збільшується чисельність кардіохірургічних центрів, що наближує високоспеціалізовану допомогу до будь-яких куточків країни. Зараз для людей це особливо актуально – отримати допомогу ближче до дому, навіть якщо це прифронтові регіони.

В Україні працює 56 центрів (Рисунок 1), з яких 36 з повним обсягом кардіохірургічної допомоги. Діяльність наших центрів розширюється та відновлюється. Так, в Чернівецькій та Рівненській обласних клінічних лікарнях відновлено виконання операцій із застосуванням штучного кровообігу. Завершено будівництво нового корпусу Вінницького регіонального клінічного лікувально-діагностичного центру серцево-судинної патології.

31 січня в Інституті Амосова традиційно відбулося зібрання керівників та фахівців кардіохірургічних центрів, деякі учасники приєдналися онлайн. Підбивалися підсумки минулого року, обговорювалися актуальні та проблемні питання, а також плани на майбутнє.

За результатами роботи кардіохірургічної галузі України у 2024 році було виконано 27.846 операцій на серці, що складає 21, 4 % від потреби, та 77 256 інтервенцій – 38, 6 % від потреби. Розрахункова потреба складає 130 000 операцій на серці, 200 000 інтервенцій. Для порівняння, у 2023 році було виконано 25 788 операцій на серці та 62 836 інтервенцій.

Рисунок 1. Географія серцево-судинної хірургії України

ТОП-3 лідери кардіохірургічної галузі за підсумками роботи у 2023 році:

загальна кількість втручань:

- Інститут серця МОЗ України – 5 913
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 5 585
- ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» – 3 309

операції на серці зі штучним кровообігом:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 2 124
- Інститут серця МОЗ України – 2 038
- ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» – 826

кількість виконаних стентувань коронарних артерій:

- Інститут серця МОЗ України – 1 929
- КНП «Хмельницький обласний серцево-судинний центр» – 1 609
- Перше територіальне медичне об'єднання міста Львова – 1 563

хірургічне лікування ішемічної хвороби серця, ізольоване коронарне шунтування:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 637
- Інститут серця МОЗ України – 385
- Черкаський обласний кардіологічний центр – 145
- протезування і пластика клапанів серця:
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 893

- Інститут серця МОЗ України – 805
- Львівська обласна клінічна лікарня – 340

хірургічне лікування вроджених вад серця:

- ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» – 1 025
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 554
- Інститут серця МОЗ України – 451

хірургічне лікування порушення ритму серця:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 1 767
- КУ «Дніпропетровський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії» – 1 177
- КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» – 1 020

хірургічне лікування патології аорти:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 321
- Інститут серця МОЗ України – 107
- Львівська обласна клінічна лікарня – 86

хірургічне лікування інфекційного ендокардиту:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 180
- Львівська обласна клінічна лікарня – 43
- Інститут серця МОЗ України – 34

трансплантація серця:

- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 17
- Перше територіальне медичне об'єднання міста Львова – 6
- Волинська обласна клінічна лікарня – 3.

НІССХ імені М.М. Амосова посідає гідне місце серед світових клінік, у яких виконується септальна міекто-

мія для лікування гіпертрофічної кардіоміопатії (рисунк 2). Загальний досвід з 2016 до 2024 – 881 операція, у 2024 році виконано 143 септальні міектомії.

Пріоритети лікувальної роботи

В Україні стрімко набирає обертів практика виконання хірургічних втручань експертного рівня на виїзді. Чимало лікувальних закладів мають гарне обладнання, сучасні операційні. Водночас, тримати майже у кожному закладі вузькопрофільних фахівців експертного рівню не доцільно. Тому виїзд кардіохірургів для проведення складних оперативних втручань є перспективною та ефективною практикою. А ось виїзд цілих хірургічних бригад у складі анестезіологів, хірургічних сестер – це не найкращий варіант. Тому важливим напрямом роботи є підготовка кардіохірургічних кадрів для забезпечення оперативних втручань на місцях. Зараз фахівці Інституту Амосова цим активно займаються.

Якщо комунальні та деякі державні лікувальні заклади вже не перший рік працюють із Національною службою здоров'я України, то заклади НАМН України розпочали цю співпрацю у 2025-му. Тому для них 2024-й був роком підготовки, вивчення досвіду колег. Робота щодо вдосконалення тарифів на високоспеціалізовану допомогу та пов'язаними з нею послугами ще триває.

Ми активно працюємо над посиленням ролі Асоціації у формуванні державної політики у сфері охорони здоров'я, зокрема над створенням інституту незалежної експертизи якості надання медичної допомоги. Розширюються функції правління Асоціації, до складу якого входять керівники провідних кардіохірургічних центрів. Ми активно впроваджуємо досвід закордонних професійних асоціацій, які за своєю суттю є незалежними галузевими експертними органами.

Рейтинг світових клінік, у яких виконується септальна міектомія

Table 1
Tabulated data for surgical myectomy at 10 consortium HCM centers

Variable	Total number myectomy	Age at myectomy (years)	Male	VSD	PPM [†]	MVR as sole operative strategy	Operative (30-day) mortality, n	Operative mortality
Cleveland Clinic	2851	56 ± 14	53%	0.1%	4.1%	153*	21	0.7%
Mayo Clinic	2782	57 ± 16	54%	0.1%	6.6%	0	14	0.5%
Fuwai	2220	47 ± 15	60%	0.5%	0.9%	0	11	0.5%
Tufts	825	54 ± 15	54%	0.7%	6.0%	0	5	0.6%
Toronto	740	55 ± 14	61%	0.3%	6.6%	14	7	0.9%
Monza/Bergamo	665	53 ± 16	55%	0.2%	3.2%	0	3	0.4%
NYU	515	57 ± 13	51%	0.6%	2.7%	3	4	0.8%
UCLA	171	41 ± 29	50%	0	8.8%	24	1	0.6%
Barcelona	144	61 ± 14	45%	1%	4.8%	8	1	0.6%
Sydney	60	52 ± 18	46%	5%	15.0%	0	0	0
Total	10,973	54	55%	0.3%	4%	202 (1.8%)	67	0.6%
Amosov NICVS, Kyiv	881	49±14.7	59%	0.1%	2.3%	7	8	0.8%

Рисунок 2. Інститут Амосова серед світових лідерів з септальної міектомії

Рисунок 3. Географія виїзних експертних втручань співробітників НІССХ імені М.М. Амосова

Залишаються у пріоритеті такі тенденції:

- кардіохірургічна допомога військовослужбовцям ЗСУ. І це не тільки нові технології в лікуванні бойової травми серця, а й увесь спектр хірургічного лікування серцево-судинних захворювань, які розвиваються та загострюються у багатьох військових на тлі важкої служби;
- впровадження та широкий розвиток нових технологій (мінінвазивна кардіохірургія, TAVI, TEVAR, електрофізіологія, трансплантація) попри воєнний стан;
- переформатування мапи галузі: стрімкий розвиток нових прогресивних центрів;
- диференціація: стале лідерство в окремих напрямках, серед різних центрів.

Що стосується розвитку програми мінінвазивної хірургії то для АССХ України це є одним з пріоритетних напрямів. Наприклад, для фахівців НІССХ імені Амосова 2024 рік став проривним в цьому плані. Понад 30 кардіохірургів пройшли навчання за кордоном і в Україні в нашого колеги Олександра Дмитровича Бабляка (його особистий досвід понад 1800 операцій з мінінвасивною технікою, починаючи з 2017 року). У 2024-му кількість мінінвазивних втручань на серці в Інституті Амосова склала 194, а загальний досвід закладу – 457 таких операцій. У ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» за минулий рік виконано понад 100 мінінвазивних втручань. Подібна тенденція до широкого впровадження мінінвазивних методик спостерігається в інших кардіохірургічних центрах України, і це є світовим трендом.

Дуже актуальним є активне представництво членів Асоціації в групі експертів МОЗ України із закупівлі виробів медичного призначення.

Велику увагу ми приділяємо розширенню співпраці з EACTS (Європейською асоціацією кардіоторакаль-

них хірургів) та іншими міжнародними професійними та громадськими організаціями.

Безперервне навчання – розширення можливостей

Науково-навчальний центр НІССХ імені М. М. Амосова розширює можливості післядипломної освіти.

В інтернатурі до спеціальностей «Хірургія», «Анестезіологія та інтенсивна терапія», «Внутрішні хвороби» додалися нові: «Радіологія» – NEW, «Патологічна анатомія».

Перелік спеціалізацій за спеціальностями «Хірургія серця і магістральних судин», «Інтервенційна кардіологія», «Інвазивна електрофізіологія», «Кардіологія», «Анестезіологія», «Організація і управління охороною здоров'я» доповнено «Ультразвуковою діагностикою».

Цикли тематичного удосконалення (23 курси) за спеціалізацією для медичних сестер/братів «Сестринська справа», «Анестезіологія та реанімація», «Організація та управління охороною здоров'я» доповнені спеціалізацією «Функціональна діагностика».

На базі науково-навчального центру Інституту Амосова, спільно з кафедрою хірургії серця та магістральних судин НУОЗ імені П.Л. Шупика відкрито резидентуру з кардіохірургії, де молоді лікарі зможуть отримати європейську освіту в Україні.

Завдяки ініціативі медичного директора клініки НІССХ імені Амосова Ольги Миколаївни Уніцької запроваджено фахову школу прогресивної кардіології, яка спрямована на вдосконалення терапевтичного ведення кардіохірургічних пацієнтів.

Нам випало жити у період глобальних геополітичних перетворень, в яких наша країна виконує одну з ключових ролей. Така історична місія України та українців. І це накладає величезну відповідальність на кожного з нас – ми маємо усвідомлено відноситися до своєї особистої ролі, ефективно діяти кожен на своєму місці, жити повним насиченим життям.

Натхнення всім нам, здоров'я, успіхів на цьому шляху!

Слава Україні та Українцям! Слава Збройним силам України! Слава українським медикам!

*В. В. Лазоришинець,
академік НАМН України,
член-кореспондент НАН України,
голова правління Асоціації
серцево-судинних хірургів України,
директор ДУ «Національний інститут серцево-
судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України»,
завідувач кафедри хірургії серця
та магістральних судин Національного університету
охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика*